

Манож Гупта, доктор, професор
Школа комп'ютерних наук та інженерії VIT-AP (SCOPE) Університету VIT-АП,
(м. Амраваті, Індія)
Чичуліна Ксенія, к.т.н., доцент; Путря А.М., студентка
Національний університет
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка» (м. Полтава, Україна)

КРЕАТИВНІ ІНДУСТРІЇ ЯК ГОЛОВНИЙ ПРІОРИТЕТ СМАРТ-СПЕЦІАЛІЗАЦІЇ УКРАЇНИ ТА ЄС

На сьогодні найбільш широкоживаним є визначення поняття «креативних індустрій», яким керується ЮНКТАД (Конференція ООН з торгівлі та розвитку), що ґрунтується навколо наступних засадничих принципів: креативні індустрії передбачають створення та виробництво товарів та послуг з використанням переважно інтелектуального капіталу (тобто креативні товари та послуги характеризує висока творча та інтелектуальна складова); 24 квітня 2019 року Кабінет Міністрів України прийняв розпорядження № 265–р «Про затвердження видів економічної діяльності, які належать до креативних індустрій».

Документ містить перелік видів діяльності, які значною мірою формують обсяг сектору та включають низку креативних індустрій, зокрема:

- візуальне мистецтво: живопис, графіка, скульптура, фотографія тощо; сценічне мистецтво: жива музика, театр, танець, опера, література, видавнича діяльність та друковані засоби масової інформації;

- аудіальне мистецтво та аудіовізуальне мистецтво: кіно, телебачення, відео, анімація, мультиплікація, дизайн; мода; нові медіа та інформаційно–комунікаційні технології: програмне забезпечення, відеоігри, цифрові технології в мистецтві (3D–друк; віртуальна, доповнена, змішана реальність тощо);

- архітектура й урбаністика; реклама, маркетинг, зв'язки з громадськістю та інші креативні послуги; бібліотеки, архіви та музеї [1].

Креативні індустрії в Україні генерують близько 3,5% ВВП і забезпечують 2% зайнятості. Хоча цей показник є значно нижчим за європейський показник зайнятості (6,5%) [2], але він свідчить про те, що Україна має потенціал для подальшого розвитку сектору.

Помірний внесок індустрії в національну економіку України можна порівняти з середнім світовим показником (3% світового ВВП). Однак він є суттєво нижчим за середній показник у ЄС (6,8%) або у провідних країнах світу (11,2% у США, 10,3% в Австралії, 6% у Нідерландах) [3].

Дизайн є провідним підсектором в експортному кошику креативних товарів Україна є нетто–імпортером креативних товарів та нетто–експортером креативних послуг.

Важливим фактом є те, що по креативній індустрії завдала серйозного удару не тільки повномасштабна війна, значна частина сектору зазнали серйозних обмежень і перепонів у роботі вже третій рік, після запровадження карантину.

Виділимо додаткові проблеми, спричинені війною:

1) 37% працівників у сфері креативних індустрій втратили роботу або не отримують зарплату під час війни.

2) 39% креативних бізнесів відзначають зменшення/зникнення замовлень і продажів.

3) у чверті креативних бізнесів падіння оборотів становить понад 90%.

4) 20% представників креативних індустрій виїхали за кордон через війну.

Основними напрямками розвитку у сфері креативних індустрій на коротко- і середньострокову перспективу виступають:

- відновлення і збільшення фінансування Українського культурного фонду, просування культурного продукту для промоції України за кордоном (до кінця 2025 року);

- навчання представників креативних індустрій компетенцій роботи на міжнародному ринку (продажі на міжнародних онлайн-маркетплейсах, користування міжнародними платіжними системами, логістика між країнами, захист авторських прав тощо);

- комунікація та поширення ініціативи Spend with Ukraine, що заохочує іноземців купувати українські товари та послуги; заохочення українських брендів до реєстрації на платформі;

- надання грантів на виготовлення музичних відеокліпів; підтримка креативних фахівців, які повернулися в Україну чи відновлюють діяльність після війни;

- грантова програма підтримки виробничої та експортної спроможності креативних індустрій (на 2023-2025 рр., кошти на закупівлю сировини та обладнання, логістику, відправку замовлень Україною та за кордон, релокацію, витрати на маркетинг, комунікації, діджитал, IT-підтримку);

- підтримка креативних хабів; стимулювання відкриття офісів міжнародних компаній Apple, Spotify, YouTube в Україні для кращого просування і представлення українського креативного контенту на цих платформах.

Механізм реалізації проекту – політична медіація.

На довгострокову перспективу пропонуються такі напрями розвитку (2026-2032 роки):

1) запуск програми "Креативний рюкзак", у межах якої школярі подорожують Україною та знайомляться із сучасними креативними практиками та професіями.

2) вдосконалення освіти у сфері креативних індустрій.

Для досягнення економічного розвитку креативних індустрій на 2023-2024 роки варто виділити такі стратегічні цілі як:

1) організація та консолідування сектору креативних індустрій.

2) адаптація та модернізація української пропозиції товарів та послуг сектору креативних індустрій (у пріоритетних підсекторах).

3) сприяння інтернаціоналізації та експортній орієнтації з метою розширення ринкових можливостей та сталого зростання сектору.

Підсумувавши вищесказане, можна зробити висновок, що креативні індустрії в Україні лише нещодавно отримали визнання свого економічного потенціалу на рівні державної політики. На жаль, наразі соціально-економічний внесок креативних індустрій у національну економіку України можна порівняти з середнім світовим показником; однак, він все ще залишається значно нижчим, ніж у ЄС. Експорт українських креативних товарів традиційно орієнтований на ринки Європи та СНД.

Підсектор дизайну домінує у експорті креативних товарів, хоча й комп'ютерні послуги займають сильні позиції у секторі, а аудіовізуальний підсектор має потенціал для розвитку інших підсекторів.

Також можна сказати, що при державних витратах в креативних індустріях для досягнення більш значного економічного ефекту варто не просто збільшувати витрати на галузі і споживання їх продукції, а робити наголос саме на розвитку виробничої потужності цих галузей.

Список використаних джерел

1. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 24 квітня 2019 р. № 265-р «Про затвердження видів господарської діяльності, які належать до креативних індустрій»: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/pro-zatverdzhnoyi-diality-yaki-nalezhat-do-kreativnih-industrij>

2. Економічний внесок креативних індустрій в ЄС в розрізі ВВП та робочих місць, "TERA Consultants", 2014 рік: <http://www.teraconsultants.fr/en/issues/The-Economic-Contribution-of-the-Creative-Industries-to-EU-in-GDP-and-Employment>

3. Скавронська І., Креативні індустрії в Україні, аналіз та перспективи розвитку, 2017 рік: https://www.economics-sociology.eu/files/11_413_Skavronska.pdf